

MOARTEA IN CULTURILE ANTICE

Autor: Balan Dorin

***Abstract:** Ce este moartea? De ce ea exista? Cind apare? De ce apare? Este viața dupa moarte? Este ceva dupa moarte? Cum arata ea? Multe intrebari de genul acesta au aparut in mintile umane de-a lungul istoriei. ceste intrebari persista si astazi, deci inca nimeni nu stie raspunsul. Idei despre moartea au aparut in multe culturi, fiind comparata cu zeii, cu demoni, alaturata fortelor supranaturale. Ea a fost printre primele intrebari aparute, iar intrebarea este stimulul progresului.*

***Cuvinte-cheie:** mitologie, cultură, moarte, suflet.*

În mitologia egipteană e recunoscută existența vieții după moarte, aceasta doar cu condiția reunirii după deces a celor trei elemente esențiale ale ființei umane: corpul, ba-ul (sufletul) și ka-ul (vitalitatea). Sufletul și vitalitatea sunt prezente pe parursul vietii omului, insa nu se vad. Dupa moartea sufletul zboara spre cer, iar vitalitatea se materializeaza. În condiții obișnuite, cadavrul unui mort se descompune. Dacă nu se întreprinde nimic împotriva, omul nu va mai beneficia de o nouă viață după moarte, deoarece nu mai deține cele trei elemente esențiale ale ființei. Astfel egiptenii au dezvoltat tehnica mumificării. Aceasta trebuia sa lege vitalitatea și sufletul de corp, avind aceste 3 elemente el avea sansa sa ramina vesnic viu. Judecata lui Osiris era ultima etapa catre eternitate.

In oriental mijlociu se considera ca omul este alaturat din corp și suflet, iar dupa moartea acestea de despart. Sufletul se elibereaza si merge spre viata vesnica, iar corpul ramine pe pamint. La persi dupa 3 zile de la moarte sufletele curate treceau peste podul Chinvat catre paradisi, unde e mereu liniste si pace, iar daca este pacatos va fi luat la demoni unde va fi sfasiat de demoni in intregime, fiind lipsit de viata eternal.

O viziune interesanta despre momentul mortii il au islamicii. Se spune că atunci când un om este pe moarte el îl vede pe Azrial, îngerul morții, care îi trage sufletul afară din trup, prin gură, fără greutate și fără durere, dat fiind că sufletul bun este pregătit pentru acest fenomen. Azrial va da sufletul omului altor doi îngeri albi, care îl vor duce în primul cer, cea mai joasă regiune a cerurilor. Sufletul va parcurge succesiv cele Șapte ceruri, ajungând apoi alături de Allah.

Religia budistă susține faptul că omul este captiv unui ciclu infinit moarte-renaștere în funcție de karma acumulată în timpul vieții. Așadar, pentru budiști există mai multe vieți, iar moartea nu este decât o etapă de trecere între ele. Faptele bune sau rele săvârșite de ei într-o viață anterioară, constituie karma ce se oglindește în starea materială și virtuțile vieții actuale. Budiștii cred în reîncarnare, cred că trupul nu constituie decât vasul în care se dezvoltă sămânța sufletului. În filosofia indiană ciclul nesfârșit viață-moarte poartă numele "samsara". În budism nu există suflet.

Stramosi nostri, geto-dacii se credeau nemuritori. Pentru ei moartea nu era decât o cale de a merge la zeul lor suprem Zamolxes, zeul subpământean al vegetației și al fertilității. De aceea, moartea unui dac însemna pentru ei un prilej de bucurie, o sărbătoare

Ceva deosebit vedem la popoarele nordice. Aici moartea era văzută ca un eveniment tragic, prin care omul se desparte pentru totdeauna de Midgard, lumea celor vii.

Filosoful grec Platon susținea, că sufletul deține imortalitate. Drept pedeapsă pentru nelegiuirea primordială, sufletul este închis în corp ca într-un mormânt. Astfel, existența întrupată, ceea ce noi numim viață, însemna pentru Platon, moarte. Moartea era începutul vieții adevărate, dar aceasta nu avea loc decât după judecarea greșelilor săvârșite înaintea părăsirii corpului. După o perioadă de timp sufletul se reîncarnează.

În tradiția biblică, primul om, Adam, era la început nemuritor, dar a primit moartea drept pedeapsă de la Dumnezeu pentru că a căzut în ispită, gustând din fructul oprit. Adam a trebuit să se întoarcă în pământ, adică în materia din care a fost creat. Moartea nu era considerată în Vechiul Testament un sfârșit, ci exista posibilitatea învierii, și era asociată cu "somnia". Unele culte cred în existența Iadului (Infernului), unde merg păcătoșii pentru chinuri veșnice. Soarta omului este stabilită după judecata făcută de Fiul, după faptele de fidelitate creștină pe care le-a făcut omul când era în viață. La catolici există și Purgatoriul, un loc diferit de Rai și Iad, unde oamenii se pot purifica și își pot ispăși micile păcate după moarte. Acestea sunt ideile despre moarte culese din culturile antice și religii. În majoritatea culturilor se vorbește despre viața după moarte. Despre suflet care va fi judecat și hotărât soarta lui.

Dar cum arata moartea? Deseori moartea este înfățișată în picturi și filme ca o ființă înveșmântată cu o pelerină neagră, ținând în mână o coasă cu care retează viața oamenilor. În epoca medievală, în timpul

ciumei negre s-a dezvoltat reprezentarea morții ca un schelet sau mai multe schelete, ce dansează. O altă personificare a morții este psihopompul (din greacă, "psuchopompos", însemnând "ghidul sufletelor"). Acesta este termenul general pentru îngerul, demonul sau spiritul ce conduce sufletul omului pe tărâmul morților, idee ce apare în multe mitologii și religii. În Mexic, moartea este personificată devenind un sfânt, Santa Muerte, cărora unii oameni i se închină, cerându-i protecție.

Însă locuri ca raiul și iadul nu sunt singurele destinații ale sufletului după moarte. Au apărut un sir de teorii care spun că nu toate sufletele părăsesc pământul, ci unele rămân printre noi. Fantomele, strigoii și stafiile sunt creaturi fictive, a căror existență nu este dovedită. Ele nu au corp și se crede că sunt de fapt suflete ale oamenilor care au rămas, după moarte, pe Pământ. Acest lucru s-a întâmplat ori datorită unei morți brutale și a setei de răzbunare, ori din cauză că nu au beneficiat de un ceremonial de înmormântare, deci nu li s-a conferit odihna veșnică. În multe mitologii ele erau văzute drept creaturi malefice, răzbunătoare, cu intenții ticăloase. În mitologia japoneză, strigoii sunt violenți, capabili de răzbunări fizice teribile asupra dușmanilor care au mai supraviețuit. Uneori, aceste creaturi nu sunt decât niște suflete pașnice, tăcute, docile, care pot fi uneori văzute.

Dacă existența fantomelor, a strigoilor și a stafiilor ar fi dovedită, atunci s-ar putea afla și răspunsul la întrebarea privind viața de după moarte. În mitologie nemurirea însemna perfecțiune și invincibilitate, însușiri de care oamenii nu aveau parte, ci doar zeii. Cu toate acestea, omul va aspira mereu spre nemurire, după cum se relatează în multe dintre legendele diferitelor mitologii. Indiferent de religie și concepții.

Rămân încă multe întrebări despre moarte, la o parte din ele vom primi răspunsuri în timpul vieții, însă, paradoxul e că restul le vom primi doar odată cu venirea morții.

Bibliografie:

1. Mircea Eliade. *Istoria credințelor și ideilor religioase*. Vol. 2, Buc. 1996
2. Johan Huizinga. *Amurgul evului mediu*. București, Editura Meridiane, 1993
3. A. P. Bender, *Credințe, Rituri, și Obiceiuri ale evreilor în legătură cu moartea, îngroparea și bocitul*, în Jew. Quart. Rev. vi. 317.